

паэты планеты

Эдгар По

Выбраныя вершы

Пераклад з англійскай

Мінск
Выдавец Зміцер Колас
2017

УДК 821.111-1
ББК 84(7США)-5
П76

Серыя заснаваная ў 2016 годзе.

Рэдкалегія серыі:

Л. Баршчэўскі, Зм. Колас, В. Сёмуха,
А. Хадановіч, Г. Янкута

Пераклад зроблены паводле тэкстаў з сайта:

<http://www.eapoe.org/works/index.htm>.

На вокладцы:

*СЭМЮЭЛ СТЫЛМАН ОСГУД,
Партрэт Эдгара Алана По, 1845.*

Выданне падрыхтаванае
пры ўдзеле інтэрнэт-часопіса «ПрайдзіСвет».

ISBN 978-985-7164-31-8

©Дызайн серыі. Русецкі М. І., 2016.
©Афармленне. Выдавец Зміцер
Колас, 2016.

Тамерлан
(*Tamerlane*)

У час смяротны суцяшэнне,
Стары, цяпер не для мяне!
Я не ў вар'яцкім захапленні,
Што спіша ўлада на зямлі
Грахі, што не з яе пайшлі.
Час мроіць ці кахаць? Ды не!
Агонь агнёў назваць надзеяй?
А тая жарсць адно буцвее:
Каб мог я жыць надзеяй, Божа!
З крыніцы боскае святой,
Цябе не зваў бы дурнем, можа,
Ды гэта лёс, стары, не твой...

Спазнай жа духу таямніцу,
Што ў сорам з дзікай пыхі ўпаў.
О сэрца палкае! Драбніцу
Твайго змарнення я прыняў,
Прывялай славы, дзе спакон
Брыльянтамі зіхцеў мой трон...
Ах, пекла! Ні яно, ні прах
Мяне не змусяць зведаць жах –
А ў сэрцы боль па першацвеце,
Па сонечным мінулым леце!

Я чую голас у цішы –
Праз пустагу маёй душы.
Гучыць у ёй, нібы заклён,
Хаўтурны векавечны звон.

Я не заўсёды гэтакі быў:
Карону, ўсю ў агні, здабыў
Прымусам. Хіба ж не з такім,
Як мой, захопніцкім імпэтам
Быў Цэзарам здабыты Рым?
Уладны дух трыумфаваў
Над родам чалавечым гэтым,
Як над адной са звыклых з'яў.

Што ж, гадаваўся я ў гарах:
Над галавою ў час начны
Таглай развешваў туманы,
Яе зарошваў – і працяг
Жыцця мне ўжо на ўсе часы
Кудлаціў бурай валасы.

Раса лілася на мяне
У пекле вусцішнай начы
З нябёсаў (у спазнелым сне);
І, сполахамі плюючы,
Агонь з-за хмар, што, як сцягі,
Вісела, так шугаў здалёк
І ўлады відмам вабіў зрок,
І гул грымот праз берагі

Каціўся нада мною з весткай
Пра бітву люду, й голас мой
Гучаў – дурны, дзіцячы! – рэзка
(О, з неўтаймоўнасцю якой –
Аж ад яе нямеў язык),
І вырастаў трыумфу крык!

Гулі вятры, лілі дажджы
Ў мяне над голай галавой;
Зацьміўся зрок, слых, розум мой,
Ды людзі мне, што ні кажы,
Маглі даць лаўры; і напад
Вятроў прарокаваў мне бітвы,
Вяшчаў імперый заняпад.
І – пад нявольнікаў малітвы –
Гурма лісліўцаў на паклон
Ішла ды абступала трон.

І поцяг мой, каб быць тыранам,
Быў наймацнейшы з той пары –
І не здаваўся ён падманам
Для іншых; хай сабе і так!
Але ўва мне жыла, стары,
Адна: з дзяцінства раздзьмувала
Ўва мне агонь яна няўзнак
(Век юнай жарсці – нетрывалы),
А й ведала, што слабасць ёсць
І ў сэрцы з каменю – міласць.

А я – на жаль! – не маю слоў
Сказаць любоўна пра любоў!
Дае мажлівасць мовы дар
Адно апісваць пекны твар...
Ды не пра тое я: штодзень
Вятрыскі зменлівага цень
Я ўзгадваю, бо гэта ён
Павольным зрокам прагарнуў
Старонкі, каб я сэнс пісьмён
Спасціг, які ўжо не відзён,
І ў мрою выліўся ў адну.

О, вартая Любові ўсёй
Была яна – што змалку я
Адчуў: маглі анёлы ёй
Зайздросціць толькі, і мая
Надзея ў сэрца да яе
Тым'янам, нібы на алтар,
Цякла, у цноце й чысціні...
Ах, шчырасці няма тае
Даўно ўва мне, дзіцячых мар!
Бо я шукаў святла ў агні...

Раслі мы разам: закахана
Блукалі між хмызоў і траў;
Грудзьмі ад сцюжаў я аддана
Яе затульваў і чакаў

Усмешак сонца. І працяг
Нябёс быў у яе вачах.

Урок душы дае Мілосць,
Пад тым бо сонцам, між уцех
Мы забывалі ўсе, што ёсць,
Турботы... Быў дзявочы смех
Гарэзлівы; я да грудзей
Яе ў раскошы прыпадаў,
Душу ў слязах усё часцей
Без лішніх словаў выліваў.
Яна ж і не пытала шмат:
Спакойны быў яе пагляд.

Ды большага мой дух хацеў:
Ён ад амбіцый вар'яцеў,
Калі я на гары крутой
Стаяў – ён біўся сам з сабой.
А ты была маім жыццём:
І ўсё, што запаўняла свет –
Зямля, паветра, – пачуццём
Уцехаў, прадчуваннем бед
Было – і новым захапленнем,
І мрояй прывіднай начы,
Што (цям'яным і нікчэмным сненням
Кштаат больш рэальны даючы)

Плыла на крылах туманоў...

І – цуд! Імя і вобраз твой

Былі ў свядомасці маёй

Асобна – а зліліся зноў!

Любіў я славу моцна. Не,

Таго не цяміш ты, стары!

Галетніку, паўсвету мне

Здабыць – наяве, а не ў сне –

Хацелася з тае пары.

Бо сненні, перш чым зіркне дзень,

Знікаюць з росамі, як ёсць,

А мары, нібы той прамень,

Заўсёды жывіць Прыгажосць:

І ёй штодня, штохвілі я

Быў зачарованы ўдвая.

І поруч мы па схіле йшлі

Гары высознай і былі

Пад позіркам, што ёй належаў:

Ён да хацін на ўзгорках веў

Сярод узлескаў, скалаў-вежаў

Пад плёскац сотняў ручаёў.

Каханай я апавядаў

Пра ўладу, годнасць: той расказ

(Містычным чынам!) выглядаў

Нічым, бо я чытаў штораз –

І бесклапотным быў мой зрок –
Падобнае ў вачах яе;
Нібы румянец пекных шчок
Жывіў амбіцыі мае,
Нібы ззяў толькі ён праз змрок
Бяздоннай дзікасці тае...

І я ў раскошы патануў,
Карону ўяўную надзеў,
Але не ў мроях і не ў сне
Ўбор створаны фальшывы мне –
Убачыў праўду я адну:
Да ўладара амбіцый леў
У збоі ціхенька паўзе;
Іначай – у пустэльні, дзе
Агню не ўтаймаваць, павер,
Калі яго раздзьмухаў звер!

На Самарканд цяпер зірні! –
Хіба ён гарадам не цар?
Ці ж не ў ягонай далані
Іх лёсы? Нібы валадар,
Як цуд, не бачаны здавён,
Самотна-горда ўзнёсся ён...
Калі б прыйшоў ягоны скон,
Апошні камень лёг бы ў трон!

А хто ж скарыў вялікі свет?
Каранаваны рабаўнік,
Цімур, здзівіў народы – й след
Імперый бляску знік...

Мілоць! Ты ёсьць у нас, людская,
Ты – наш спадзеў дайсці да раю,
Дождж, што душу, дзе сухавей
Стварыў пустэльнію, найжвавей
Як след умее ажывіць,
Ды буйства сэрца не спыніць!
О, думка! Ты жыццё, свет мрой
Мацуеш музыкай адной,
Спрадвечнай пекнатой – наздзіў...
Бывай! Сусвет я ўжо здабыў!

Надзея ў небе, як арол,
Ляціць, і вольны небасхіл;
А вочы ўжо глядзяць у дол,
І мкне дадому поцяг крыл.

Заходзіць сонца, гасне зрок,
І ў сэрца западае змрок,
Дзе славы ўсё гарэў агмень
І – летні сонечны прамень.
Імглу вячэрнюю яно
Знялюбіць – слухацьме адно

Сутоння гукі (чуе іх,
Хто ўмеє чуць). І той спасціг
Пагрозы ў снах, хто захацеў
Ад іх зляцець, ды не ўзляцеў.

Халоднай поўня белізной
Зеніт начны сустрэне свой
І промні ўсмешліва пралье
У час тугі. Вось, паўстае
(Не перавесці й дых як след!)
Па смерці зроблены партрэт.
Маленства – сонца летніх дзён,
Якога непазбежны скон,
Бо досвед, мудрасць, веды ўсе
Ў нябыт сыходзяць пакрысе.
Хай з пекнатой паўдня – усім,
Што ёсць, – жыццё сплыве зусім.

Дамоў прыйшоў я – толькі дом
Не быў тым, чым ён быў даўней:
Парог пазарастаў імхом...
Ступаў я ціха, а гучней
Мне чуўся голас: я яго
З юнацтва памятаў свайго.
О, пекла! Горшай хоць кляцьбы
Няма, ды твой агонь слабы –
Слабейшы ад маёй журбы!

Я ведаю, стары, што Смерць,
За мной з далёкіх ідучы
Краёў, дзе ўжо няма хлусні,
Адчыненымі будзе мець
Вароты, й Праўды прамяні
Ўсё ж будуць ззяць сярод начы.
Вядома ж, гэта не падман:
Расставіў пасткі скрозь шайтан.
Бо як жа йнакш, падумай сам:
Наведваў я Мілосці храм,
Дзе стод няспынна, ночы й дні,
Узмахам снежных крыл, зірні,
Павеў разносіць чысціні.
І дзе чароўнае жытло
Пад промнямі Нябёс сышло
Ў нябыт. Дзе нават матылёк
Арлу не падмануў бы зрок –
Там Славалюбства падпаўзла
Да ўдзельнікаў бяседы ўпотай
І шал свой, скокнуўшы, ўпляло
Ў Мілосці вабныя цянёты.

Пераклаў Лявон Баршчэўскі

Песня

(Song)

Я бачыў чырвань шчок тваіх
У твой вясельны дзень.
Да шчасця веў цябе жаніх,
Каханняя ззяў прамень.

Глядзець у вочы мне дазволь:
Агонь, што ў іх здабыў,
Для сэрца, што спазнала боль,
Святлом адзіным быў.

Хай хутка зблякне чырвань шчок
І зменіцца твой твар,
Яны раздзьмулі вугалёк
Маёй душы ў пажар,

Маёй! – бо чырвань шчок тваіх
Падгледзеў я ў вясельны дзень.
Да шчасця веў цябе жаніх,
Каханняя ззяў прамень.

Пераклала Ганна Янкута

Сон

(A Dream)

Я сніў у змрочны час начны
Былога шчасця хвілі,
Ды зніклі ў дзённым сне яны
І сэрца мне разбілі.

Хіба не сніць наяве сон
Той, хто глядзіць наўкола
І бачыць след мінулых дзён,
Што ззяе ў часе квола?

О, сон святы! О, сон святы!
Як промні ў дзень грымотны,
Ты працінаеш змрок густы
І дух вядзеш самотны.

Трымціць святло ў імгле начэй,
Далёкае бясконца, –
Што ў свеце можа быць ярчэй,
Чым Праўды сонца?

Пераклала Ганна Янкута

Духи мёртвых
(*Spirits of the Dead*)

Самотна духі бачаць сны
У змроку вусцішнай труны,
І таямніцу скону іх
Ніхто дагэтуль не спасціг.

Маўчы – у цішыні магіл
Твая самота ёсць падманам:
Без цел лунаюць і без крыл
Усе, хто быў калісь жаданым,
Яны вяртаюцца ўначы
І шэпчуць мёртваму: маўчы!

У небе змрочны цень павіс,
І зоры не глядзяць уніз
З высокіх і зіхоткіх тронаў
Надзеі, не відаць каронаў
Сузор'яў светлых – толькі след
Крываваых і сляпых камет,
Жахлівай немачы навала
Навечна дух жывы скавала.

Толькі думкі – ланцугамі,
Бачанні – цяжкімі снамі,
Быццам росы на лугах,
Будуць твой трывожыць прах.

І вецер – Божы ўздых – сцішэў,
Туман сярод замшэлых дрэў
Плыве, плыве, жахлівы, вадкі,
Ён – сімвал, ён – твае здагадкі
(Ім тут, у цішыні, клубіцца)
Пра таямніцу таямніцаў.

Пераклала Ганна Янкута

Шчаслівы дзень
(The Happiest Day)

Шчаслівы дзень! Адрынуў звады
Мой дух, загнаны, быццам звер,
І пыха, і спадзеў на ўладу
Сышлі цяпер.

Улада? Так, яе я прагнуў,
Але даўно мінуў той час,
Не цягнуць мары больш у багну,
Парыў мой згас.

А пыха – чыстая пакута!
Хай іншы паспытае зух
Струмень той зманлівай атруты.
Маўчы, мой дух!

Шчаслівы дзень! Адрынуў звады
Наступных дзён і дзён былых,
Пыхлівасць і спадзеў на ўладу –
Пазбыўся іх!

Калі і пыху мне, і ўладу
Вярнулі б зноў – маю віну, –
Я не прыняў бы іх прынаду,
Бо час мінуў.

Бо я, падпалы іх пагрозам,
Ва ўладзе сілаў дзвюх,
Адчуў: яны руйнуюць розум
І нішчаць дух!

Пераклала Ганна Янкута

Самотны

(Alone)

Я быў з дзіцячае пары
Інакшым, чым мае сябры,
Бо не любіў я іх забаў,
Іх простых радасцяў не знаў,
Мой смутак іншы меў выток,
І шчасця светлага глыток
Спазнаў адзін, любіў адзін
Тады – бег ранішніх гадзін
Жыцця загадкаю адной
Акрэслены быў незямной,
Што з глыбіні добра і зла
Мяне ў жыцці маім вяла –
З рэк, што рвуцца на прастор,
З бурых стромаў, дзікіх гор,
Сонца ў строях залатых
На шляхах адных і тых,
З бліскавіц, што між нябёс
Стрэлы шлюць сваіх пагроз –
Навальнічныя агні,
З воблака, што ў вышыні
На нябесным чыстым дне
Дэманам здаецца мне.

Пераклала Ганна Янкута

*Да ****

*(To *** The bowers whereat, in dreams, I see)*

Бы ў садзе, дзе ў палоне мрой
На птушак ладжу ловы,
Злятае з вуснаў словаў рой,
Спяваюць птушкі-словы.

З нябёсаў сэрца твой пагляд
Упаў, нібы зляцела
Да мёртвых зорка ў змрочны сад,
На розум мой змярцвелы.

Твая душа – душа!.. Я сплю,
І сны мне будуць сніцца
Пра ісціну, што не куплю,
І танныя драбніцы.

Пераклала Ганна Янкута

*Да****

*(To*** I heed not that my earthly lot)*

Не страшна, што зямны мой шлях
Няшмат зямнога меў.
Гады каханья на вачах
Хвілінны знішчыў гнеў.

Ды не магу стрымаць я слёз,
Няшчасны, як жабрак,
Бо ты аплакваеш мой лёс,
Хаця я ў ім – мінак.

Пераклала Ганна Янкута

Раманс
(*Romance*)

Раманс, спявак лясоў панылы,
Драмаць аматар, склаўшы крылы
Ў лістоты дрогкасці зялёнай
Ля прахалоды прыазёрнай,
Мне чыюком быў каляровым –
Птушкай, знаёмаю з дзяцінства,
З ягоных спеваў навучыўся
Я абяцадлу й першым словам,
Калі ляжаў падоўгу ў пушчы,
У неба ўпяўшы зрок відушчы.

Хістае столь нябесных сфер
Сучаснасць крыламі нястрымна,
З-за ейных грыфаў угары мне
Няма калі блукаць цяпер –
Адно сачу, калі дзе грымне.
Калі ж нядоўгі супакой
Зляціць на дух турботны мой,
Каб з лірай, рыфмаю застацца
Я мог сам-насам, як ізгой,
Душа лічыла б святатацтвам
Не затрымцець сваёй струной.

Пераклаў Максім Шчур

Да навукі

(To Science)

Навука! Ты – застылы час былы!,
Дачка мінуўшчыны з паглядам пільным,
Раскрыеш сумных ісцін два крылы,
Як грыф, што вее холадам магільным.

Паэт цябе не любіць. Ты – лавец
Яго душы, што марыць пра блуканні,
З нябёс яго спускаеш у чысцец
І смелыя спыняеш парыванні.

Гамадрыяду гоніш ты з гаёў,
Дыяну пазбаўляеш калясніцы,
Наядаў больш не стрэць ля ручаёў –
Бяздомным, ім няма куды сяліцца.

І гоніш эльфаў з траваў, а мяне –
З-пад тамарында, дзе лунаў я ў сне.

Пераклала Ганна Янкута

Калізей

(The Coliseum)

Рэліквія былых стагоддзяў Рыму!
Загадка, што цяперашнім часам
Пакінулі вякі багацця й моцы!
Урэшце я, схадзіўшы сто дарог,
Спазнаўшы смагу доўгай пілігрымкі
І прагу веды, што душу пячэ,
Укленчыў, ціхамірны і пакорны
У цені велічы тваёй і піў
З твае раскошы змрочнае і славы!

Прастора, час і згадкі пра былое!
О ноч і спусташэнне! Цішыня!
Цяпер твае я адчуваю чары,
Мацнейшыя за веду, што адкрыў
Юдэйскі Цар у Гефсіманскім садзе,
І таямніцы, што халдэям зоры
Ніколі не здалелі б патлумачыць.

Дзе паў герой – там падаюць калоны.
Дзе золатам блішчэў калісь арол,
Цяпер кажан вартуе цішу ночы.
Дзе з пасмамі матрон гуляўся вецер,
Цяпер дзядоўнік з ветрыкам гуляе.
Дзе на стальцы каштоўным уладар

Калісь сядзеў, цяпер у зьянні поўні
Спяшаецца ў свой мармуровы дом
Старая яшчарка развалін даўніх.

Ды пачакайце! Гэтыя аркады,
Руіны, спрэс абвітыя плюшчом,
Патрэсканыя фрызы і пілястры,
Антаблементы, гэты пыл гадоў
І камяні – усё, што нам пакінуў
Няўмольны і ўсёразбуральны час
Ад велічнага некалі калоса?

«Не ўсё, – прашэпча рэха, – не, не ўсё!
Гучаць адвеку нашыя прароцтвы,
І мудрыя пачуюць спеў руін –
Спеў Мемнана, што звернуты да сонца!
Валодаем мы розумамі тых,
Што моцныя і цэлам, і душою.
Мы не аслаблі, часу камяні!
Не ўся растала сіла і раскоша,
Не ўся вабнота знішчана ў вяках,
Не ўсе дзівосы, што наўкол лунаюць,
Не ўсе загадкі, што схаваны ў лёх,
Не ўсе ўспаміны, што жывуць стагоддзі,
Што аплятаюць сцены, быццам строй,
І значаць нават болей, чымся слава!»

Пераклала Ганна Янкута

Серэнада

(*Serenade*)

Лагодны вечар, прыемны час –
Нібы злачынец, сустрэну вас,
Бо сон пануе да небакраю,
А я да ранку на лютні граю.
Заснуў Элізій, аднак узнік
На хвалях мора яго дваінік,
Сямі Плеядаў у небе ззянне –
І сем сяцёр іх у акіяне.
Глядзіцца ў мора Эндыміён –
Шукае ў хвалях каханне ён.
А ў цьмяных долах і на каналах,
У жоўтым бляску лістоў апалых
Згасае сонца – і спіць у скалах.
Нябёсы, мора і ўся зямля
Паснулі ціха, і ціха я
Табе спяваю – і зор сябрына
Цябе вітае, о Адэліна.
Паслухай – песня плыве ўначы.
Гучы, о лютня! Мой спеў, гучы!
Праз сон, быць можа, кахання словы
Табе здадуцца таемнай мовай,

Бо гукі лютні, што так пяс,
Спрабуюць трапіць у сны твае,
Каб, нас сагрэўшы сваім цяплом,
Звязаць любові тугім вузлом.

Пераклала Ганна Янкута

Гімн

(Нутн)

Улетку, восенню, зімой,
Марыя, гімн ты чула мой!
У шчасны час і ў час бяды,
О Панна, будзь са мной заўжды!

Калі спакойна беглі дні,
Свяціла сонца ў вышыні,
Мне ззялі, каб запал не сціх,
І ты, й бязмежжа цнот тваіх.

Калі ж сягоння – пыл і тло
Усё, што ёсць і што было,
Ратуюць хай ад пустаты
Бязмежжа цнот тваіх і ты!

Пераклала Ганна Янкута

Да Ф(рэнсіс) С(арджэнт) О(сгуд)
(To F-s S. O-d)

Каханай хочаш быць? – Тады
Сваёй дарогі не забудзь,
Будзь тою, кім была заўжды,
Кім не была – не забудзь.

Нястач не будзе ў пахвальбе:
Твае краса і годнасць –
Нагода праслаўляць цябе,
Любоў жа – неабходнасць.

Пераклала Ганна Янкута

Вясельная балада

(Bridal Ballad)

Вянок на валасах,
Нібы ў краіне кроз;
Каштоўнасці, пасаг,
Атлас, пярсцёнак – ах!
Які шчаслівы лёс!

Як моцна закаханы ён,
Аднак я не стрымала слёз,
Калі пачула клятваў звон,
Бо тыя клятвы – як праклён,
Як голас з незапомных дзён
Таго, чый вечны сон
І чый шчаслівы лёс.

І ён угаварыў мяне,
І быў шчаслівы да нябёс,
Дала я згоду, нібы ў сне,
Ён у царкву прывёў мяне,
І я не адказала «не»:
Ўваччу стаяў той, хто ў труне.
О, мой шчаслівы лёс!

Навечна прагучаў зарок,
Што мне пакуту нёс.
Я здрадлівы зрабіла крок,
Закрыла сэрца на замок.
Пярсцёнак як знарок
Шчаслівы сведчыў лёс.

Ах, сон мой хваравіты
У яву перарос!
Мой дух ушчэнт разбіты,
І быў мне знак з нябыту,
Бо мёртвы, што забыты,
Няшчасны мае лёс.

Пераклала Ганна Янкута

Да Зантэ

(To Zante)

Прыўкрасны востраў, падарыла кветка
Табе імя дзівоснае красы.

Як шмат абудзіш ты, былога сведка,
Ўспамінаў пра шчаслівыя часы!

Як шмат разваг пра сонечныя мары!

Як шмат надзей, якія сёння – прах.

Ды прыгажуні больш не цешаць чары:
Яе няма на гэтых берагах!

Яе няма! – гучыць журботна й востра

І ўсё змяняе! Больш няма яе

І памяці няма! Клянучы, о востраў,

Расквечаныя берагі твае!

О гіяцынтава-пурпурны Зантэ!

«*Isola d'oro! Fior di Levante!*»

Пераклала Ганна Янкута

¹ Залаты востраў! Кветка Леванта! (*ім.*).

Закляты замак
(The Haunted Palace)

У даліне, дзе ўрачысты,
Велічны харал гучаў,
Маляўнічы й прамяністы
Замак некалі паўстаў.
Розуму была там воля
Над усім,
І не асланяў ніколі
Лепшых земляў серафім.

Гордых вымпелаў палотны
Замкавы вянчалі дах
(Дзень згубіўся той зіхотны
У вяках).

Там ветрык лёгкі над мурамі
Шукаў забаў –
Сабе, гуляючы сцягамі,
Няўлоўны водар забіраў.

Хто ішоў праз дол спагадны,
Бачыў – там агонь не цьмеў –
Духаў танец пад суладны,
Меладычны лютняў спеў.

Там, у велічнай паставе,
Сын каралёў,
На троне ў асляпляльнай славе
Сядзеў уладца тых краёў.

Рубіны й перлы сноп праменьняў
Слалі з замкавых дзвярэй,
З іх струменіў і струменіў
І іскрыўся ўсё мацней
Хор галасоў; дзівоснай сілы
Яны былі,
Іх песня караля хваліла –
Не будзе лепшай на зямлі.

Ды змрочны дэман, скруха злая
Яго пазбавіла стальца.
О, плачце, бо яго адчаю
Ужо не прычакаць канца,
І слава болей не паўстане –
Бліскучы шчыт.
Яна – няяснае паданне,
Што адышло ў нябыт.

І хто пабачыць у трымценні
Чырвонае святло ў акне,
Дзе так бязладна скачуць цені, –
Той спешна замак абміне.

Імкнецца вонкі жах суцэльны –
Пачвараў плынь жывая.
Там можна рогат чуць пякельны,
А ўсмешак – не бывае.

Пераклала Кацярына Маціеўская

Цішыня

(Silence – A Sonnet)

Бываюць рэчы без увасаблення
З жыццём падвойным сутнасцяў дваіх.
Святло і гліна, рэчыва і цені
Даюць пачатак існаванню іх.
Дзве Цішыні ёсць – берага і мора,
Душы і цела – першая жыве
У землях суму, у густой траве,
У краі згадак пра былое гора;
Яе не бойся. Ёй імя – «Учора».
Такая Ціша ўвасабленне мае,
І сілам зла не авалодаць ёй.
Калі ж аднойчы лёс жыццё зламае,
І стрэнеш эльфа на мяжы пустой
(Цень Цішы, што выходзіць у дарогу,
Дзе не было людзей), даверся Богу!

Пераклала Ганна Янкута

Чарвяк-пераможца
(*The Conqueror Worm*)

Глядзі! Растала ўшчэнт нуда
Пасля гадоў панылых,
Сядзіць анёлаў грамада
Прыўкрасных і двухкрылых,
Бо ставяць сённяшняй парой
Спектакль мрой, хімераў –
Вось залунаў над залай рой
Мелодый вышніх сфераў.

Акторы церпяць ад навал,
Хоць маюць вобраз Божы, –
Марьянетак карнавал –
Ды хто ім дапаможа,
Калі ў руках таемных сіл
Масткі, кулісы, хоры?
З іх чорных кондаравых крыл
Злятае гора.

О, варта драму нам пачаць,
Вам не сысці нікуды!
Усе за прывідам імчаць,
А ён – падман, аблуда.

Імчыш, самлелы і глухі,
А вынік – той жа самы,
Вар’яцтва, вусціш і грахі –
Сюжэт спрадвечнай драмы.

Але зірні! Вось з-за куліс
Паўзе пачварны вораг!
Яго бясформенны абрыс
Палохае бадзёрых.
І не спыніць яго нічым –
Глытае ўсіх без меры,
І плача кожны серафім,
І румзае ў партэры.

Святло знікае і масткі,
Акторы, маскі, сцены.
Завесу – саван свой цяжкі –
Здымай хутчэй са сцэны!
Анёлскі голас, быццам здзек,
Абвесціць п’есу тую:
На сцэне – драма «Чалавек»,
Чарвяк там трыумфуе.

Пераклала Ганна Янкута

Ліно́р

(*Lenore*)

О смерці сон! Спрадвечны кон б'е чашу залатую!
Хай звоніць звон! Да Стыкса ён вядзе душу святую!
О, Гай дэ Вэр, у смерць павер! Быць гору з гэтых пор!
Тужы цяпер, о кавалер: сышла твая Ліно́р!
Мы заспяваем за спачын, абрад мы справім свой –
Сышла найлепшая з жанчын, памерла маладой.
Быў двойчы жорсткі смерці чын – спачыла маладой.

«Няшчасныя! не дух жывы – багацце вабіць вас!
На смерць благаславілі вы яе ў журботны час!
Як рэквіем цяпер спяваць, абрад як справіць свой
Вам, хто спаганіў сэрцы злом, а языкі – маной,
Вам, хто наблізіў смерць яе, нявіннай, маладой?»

*Рессавітис*¹, ды плач суціш, хай нашыя псальмы
Да Госпада імкнуць – яе не патрывожым мы.
Пайшла ад нас яна ў свой час, ды шчасця ёй стае,
А ты – яе жаніх – як мніх, маліся за яе.
Яна ўжо прах, і ў сэрцы жах і горыч ты адчуў:
Жыццё не згасла ў валасах, ды згасла ўжо ўваччу,
Жыццё шчэ ззяе ў валасах, ды смерць жыве ўваччу.

¹ Мы памыліліся (*лац.*).

«О, прэч! Святао ў душы, і тло – гук вашых галасоў!
Пяю з анёлам вам на злосць пэан былых часоў!
Хай сціхне звон! Бо наўздагон яе святой душы
Імчыць напеў – і ён заспеў каханую ў цішы.
Туды, найдалей ад бяды, ад д'яблавых пагроз
Ляці – і ўвойдзеш у палац Уладара нябёс,
Адрынь адчай – бо прыме ў рай цябе Ўладар нябёс!»

Пераклала Ганна Янкута

Да Ф***

*(To F*** Beloved! amid the earnest woes)*

Каханая! У час бяды –
Якое я спазнаў даволі
На шляху змроку і жуды,
Дзе, руж не бачыўшы гады,
Я жыў хвілінамі спатолі
У марах пра цябе, – тады
Трапляў я ў райскія сады.
 Ўспаміны пра цябе ўсплывалі,
Як востраў чарадзейных мрой
На моры, дзе гулялі хвалі,
На акіяне ў час баталій
Вятроў, дзе штармавой парой
Святло нябёсы пралівалі
На востраў незвычайны мой.

Пераклала Ганна Янкута

Юлалі
(*Eulalie*)

Жыў доўгім часам
З бядой сам-насам –
І ў сэрцы боль нясцерпны панаваў,
Пакуль красуню Юлалі нявестай не назваў,
Усмешлівую Юлалі сваёй я не назваў.

Блішчэць ярчэй
Сярод начэй
Яе вачам, чым зорцы ў цішы стылай.
І месяца ззянне,
Туманнае ўбранне –
Пурпура, пярліны, бялілы –
Не ззяюць так ярка, як кудзеркі Юлалі мілай,
Зблякаюць ад золата локанаў Юлалі мілай.

Няма больш болю,
Тугі, нядолі:
Пад сілу ўсё вачам яе іскрыстым.
І дзень пры дні
Нібы ў агні
Астарта ў небе чыстым,
Бо Юлалі ў яго глядзіць паглядам прамяністым,
Бо Юлалі яго асвеціць позіркам празрыстым.

Пераклала Ганна Янкута

Крумкач
(*The Raven*)

Неяк поўначчу панылай я сядзеў, як над магілай,
Над пісьмёнамі, расклаўшы старажытны стос папер.
Раптам ціхі стук у дзверы мае змрочнае кватэры
Разагнаў усе хімеры. «Мабыць, нейкі візітэр, –
Я падумаў, – не хвалюйся, проста позні візітэр
Ля дзвярэй тваіх, павер».

Тая снежаньская замець назаўжды запала ў памяць.
Цень на сценах, і не сцяміць – прывід? таямнічы звер?
І няма палёгкі ў горы – вечным смутку па Леноры,
Што цяпер зіхціць, як зоры, з вышыні нябесных сфер,
Але ў нашым грэшным свеце,

дзе не бачна райскіх сфер,

Безназоўная цяпер.

Шоргат, шолахі і рухі, і душа ў палоне скрухі
Сочыць цені – у трымценні фіялетавых парцьер,
І кажу, пакуль у змозе, паўтараючы ў трывозе:
«Гэта проста на парозе нейкі позні візітэр,
Проста грукаецца ў дзверы і чакае візітэр,
Так, душа мая, павер!»

І, пагнаўшы прэч апаску, па гасцінным абавязку
Я прамовіў: «Калі ласка! Выбачайце мне, о сэр

Або лэдзі! Я, нябога, стуку не пачуў слабога...»
Адчыніў, а там – нікога, нібы змрок усё пажэр.
Дзверы адчыніў – нікога, нібы змрок усё пажэр.
Змрок, што на душы цяпер.

Я глядзеў у твар цямрэчы й бачыў там такія рэчы,
Нібы просячы сустрэчы ў найгарчэйшае з хімер.
Ды ні гуку і ні зыку, быццам Бог забраў музыку,
Кінуўшы, нібы ў пазыку, тры галосныя ў этэр –
Рэха імені Ленора, што прамовіў я ў этэр,
Мне пакінуў напавер.

Я вярнуўся да чытання,
ды спакойным быць не ў стане,
Раптам тое ж грукатанне, ды мацнейшае цяпер:
«Хто не можа ўгаманіцца, б'ецца проста ў аканіцу?
Разгадаем таямніцу й госця дзіўнага намер.
Гэта вецер б'ецца ў шыбу на паўночны свой манер,
Вецер снежаньскі, павер!»

Не паспела аканіца як належыць адчыніцца,
Увайшоў Крумкач паважны, бы мінулага жаўнер,
Старадаўні князь пярнаты крочыў у мае пенаты,
Як усе арыстакраты, не пазбаўлены манер,
Зграбна сеў на бюст Палады, не губляючы манер,
Як глядач – у свой партэр.

Вось дзівосы ў мой закутак! І на хвілю сціх мой смутак,
І спытаўся я: «Чаму так абадраны твой каўнер?

Кіпці ворагаў пасеклі?

(Тых, што ўрэшце ў жаху ўцеклі?)

Як цябе завуць у пекле, дасканалы грэнадэр?

Як цябе Плутон у пекле называе, грэнадэр?»

Адказаў Крумкач: «Не вер!»»

Я застыў у захапленні ад птушынага маўлення,

Хай крылаты мой аратар быў далёка не Гамэр,

Ды не кожны дзень у госці

птах заходзіць да кагосьці,

Хай не першай маладосці, але важны кавалер!

Не заўжды на белы мармур сядзе чорны кавалер

З рэдкім іменем «Невер»!»

Госць жа, з выглядам суровым,

не азваўся больш ні словам,

Бы зрабіцца мармуровым і напраўду меў намер,

У нямоце занурыўся – і самоце я скарыўся:

«Зранку, як мае сябры ўсе, знікне й гэты візітэр,

Як усе мае надзеі, знікне й гэты візітэр!»»

Паўтарыў Крумкач: «Не вер!»»

Адказаў ён так дарэчна, што прамовіў я сардэчна:

«Гаспадар яго, бясспрэчна, быў пакутнік і блюзнер!

Быў іх лёс настолькі дрэнным,

што ліліся скаргі трэнам,

І зрабіліся рэфрэнам боль і распачы надмер,

Кожны дзень гучалі ў скаргах боль і распачы надмер:

«Больш не вер! не вер! не вер!»»

Хваляванне больш не трэсла, хоць надзея не ўваскрэсла.
Я бліжэй пасунуў крэсла, нібы крочыў за бар'ер
Немагчымых супадзенняў, сеў – і доўга летуценіў:
«Што прынёс мне з царства ценяў

гэты вусцішны кур'ер?

Што прарочыць мне злавеснай вечнай вусцішы кур'ер,
Прамаўляючы «не вер»?

Толькі змучаны спачынам,

скуты страхам беспрычынным,

Я сядзеў пад крумкачымым позіркам, што пёк і жэр.
Бо душа ўсё памятае: тут раней сядзела тая,
Што цяпер не завітае з вышыні нябесных сфер,
Не прысядзе, завітаўшы з вышыні нябесных сфер,
Тут каханая, не вер!

Раптам у салодкім дыме пахі робяцца густымі,
Цені робяцца святымі і сыходзяць са шпалер...

Я сказаў: «У падарунак шле мне Госпад паратунак,
Забыцца гаючы трунак – мне, што звыш усякіх мер
Пра нябесную Ленору памятае дацяпер!»
Адказаў Крумкач: «Не вер!»

«Будзь ты д'яблам ці прарокам, ці з'явіўся ненарокам,
Ды катуеш сэрца змокам, быццам тысячы сякер!
Ці ў тваёй, крумкач, уладзе загаіць душы бязладдзе,
Ці мне лекі ў Галаадзе дасць твой сябра Люцыфер?
Ці бальзам у Галаадзе дасць мне чорны Люцыфер?»
Адказаў Крумкач: «Не вер!»

Будзь ты д'яблам ці прарокам, ці з'явіўся ненарокам,
Дзеля Бога на высокім троне тагасветных сфер,
Адказы душы ў спагадзе,

ці сустрэне ў райскім садзе

Тую, у чым паглядзе – толькі неба? Не блюзнер,
Ці сустрэнемся з Ленорай? Дзеля неба, не блюзнер!
Адказаў Крумкач: «Не вер!»»

«Праз цябе гаворыць бездань,

значыць – згінуць і табе, здань!

Прэч у цемру да пачвараў, вурдалакаў і мегер!
Хай не плямяць твае пёры светлай памяці Леноры,
Згінь туды, дзе змрок, і зморы,

й пекла вогненны ашчэр!

Веру, што цябе чакае пекла вогненны ашчэр!»

Адказаў Крумкач: «Не вер!»»

Так трываю страх і вусціш я ля мармуру, на бюсце ж –
Госць, якога не адпусціш, бо ўладарыць ён цяпер:
Беручы душу ў аблогу, кінуў цень на ўсю падлогу,
І не збавіцца ад злога ценю гібельных хімер!
І душа з палону злога, з віру гібельных хімер
Больш не вернецца, не вер!

Пераклаў Андрэй Хадановіч

Улялюм

(Ulalume)

Небасхіл быў халодна-змярцвелы
І зямлю засцілала імгла,
Ўсё вакол ахінала імгла.
Быў кастрычнік – тужлівы, знямелы,
Памяць кепска той год зберагла...
Сцежка стаў абмінала нясмела,
Затуманеным лесам вяла,
Стаў Абэр абмінала нясмела,
Ўірам, лесам фантамаў, вяла.

Кіпарысы ў прысадах Тытанаў
Мы міналі, з рукою рука –
Я й Псіхея, з рукою рука.
Грукатала ў грудзях несціхана
Маё сэрца, як лавы рака,
Як нястрымнае лавы рака,
Як паток, што па схілах вулкана,
Вывяргаючы стогны, сцякаў,
Што з Яанэка – злога вулкана –
Ў каралеўстве палярным сцякаў.

Нашы словы гучалі змярцвела,
Нашы думкі заслала імгла,
Згадкі ўсе ахінула імгла.

Што кастрычнік стаіць анямелы,
Мы не ведалі: ўсё адняла
Ноч начэй – успамін адняла.
Мы забылі, што сцежка нясмела
Нас калісьці да Ўіру вяла,
Стаў Абэр абмінала нясмела,
Ўірам, лесам фантомаў, вяла.

Нам гадзіннік паведаміў зорны:
Ранак цемру бяздонную змог,
Ранак ноч састарэлую змог.
Бляск нясны, амаль ілюзорны,
Нарадзіўся на нашых вачох,
І, хрыбет асвятляючы горны,
Выплыў месяца здвоены рог –
Рог Астарты схіл высвеціў горны,
Дыямантавы здвоены рог.

Я сказаў: «Не зраўняцца Дыяне
З той, што ў небе саткала гало,
Што з уздыхаў саткала гало;
З той, хто ведае, што не завяне
Хараство, не загіне цяпло,
І якая з-за Льва ўстала ўранні,
Каб забылі мы ўсё, што было,
Ў Лету кінулі ўсё, што было.
Льва мінуўшы, у ранішнім зьянні
Ўстала зорка, каб гора і зло

Мы забылі ў вачэй яе ззянні,
Каб адрынулі гора і зло».

Адказала Псіхея са страхам:
«Зорцы той я не веру зусім,
Бледнай зорцы не веру зусім.
Не марудзь жа, бо скончацца крахам
Спадзяванні твае... Паляцім!»
Яе крылы пакрыліся прахам,
Патанулі у пыле сухім,
Апусціліся крылы, і прахам
Агарнулася пер'е сухім,
Стала шэрым у пыле сухім.

Я ўсміхнуўся: «Падманвае сненне,
Лепш абмыемся ў гэтым святле,
Крышталёвым нябесным святле.
Хай зазьяе ў прарочым трымценні
Зорка нам і Надзею спашле,
Хай Краса нам Надзею спашле!
Паглядзі, як празрыста мігценне
Асвятляе нам шлях у імгле.
Павядзе за сабою мігценне,
Асвятляючы шлях у імгле,
На нябёсы надзею спашле».

Супакойваў яе не дарма я –
Яе думак суцішыўся тлум,
Думак сумных суцішыўся тлум.

Там, дзе сцежка да лесу збягае,
Склеп стаяў, лісця чутны быў шум –
Ціхі, смерцю азмрочаны шум.
Запытаў я: «Сястра дарагая,
Хто тут спіць пад густы гэты шум?»
Быў адказ: «Уялюм! Уялюм!
Тут спачыла твая Уялюм!»

І тады маё сэрца змярцвела
І заслала мой розум імгла,
Непрагляднага болю імгла.
І згадаў я кастрычнік знямелы,
Ноч, якая бы сёння была, –
Ноч начэй, калі любае цела
Паглынула магілы імгла.
Што ж за сіла мяне захацела
Звабіць зноў і сюды прывяла?
О, я ўспомніў, як сцежка нясмела
Гэтым лесам туманным вяла:
Стаў Абэр абмінуўшы нясмела,
Нас у выкляты Ёір прывяла!

Мы з Псіхейй усклікнулі: «Гэта
Дух спагадны ці хітры вядзьмак,
Чулы дух ці зламысны вядзьмак,
Каб схаваць гэтых пустак сакрэты,
Каб заблытаць дарогу ўсяляк,
Пераплесці сцяжыны ўсяляк,

Нам спаслаў прывід грэшнай планеты
З лімбу – душаў загубленых знак,
Гэтай грэшнай зіхоткай планеты
З пекла – душаў загубленых знак!»

Пераклала Кацярына Маціеўская

Сон у сне

(A Dream Within A Dream)

Вуснамі твой лоб крану...
І, пакінуўшы адну,
Разумець цяпер пачну
Ўсё, што ты казалася мне:
Дні свае пражыў я ў сне.
Бо як згас надзей агмень,
Збег у ноч ці збег у дзень,
Знік у марах, небыцці –
Дзе прасцей яго знайсці?
Што было і што міне –
Гэта толькі сон у сне.

Я стаю, ля ног прыбой
З сушай пачынае бой,
І ў руках ляжыць маіх
Скарб пясчынак залатых,
Ён сцякае да вады,
Тоне ў моры назаўжды,
А на твары – слёз сляды...
Божа, дай жа мне спыніць
Гэту залатую ніць!

Божа, хоць адну вярні
Мне пясчынку з глыбіні!
Што было і што міне –
Гэта толькі сон у сне?

Пераклала Ганна Янкута

Эльдарада

(Eldorado)

Мужны ваяр
цераз гушчар
зліваў, дажджоў і граду
ў зыркай брані
мчаў на кані
ў пошуках Эльдарада.

Ехаў штодзень,
ехаў, аж цень
лёг на душу, як здрада,
бо не знайсці
нам у жыцці
пекнага Эльдарада.

Чуючы схіл
колшніх сіл,
рыцар і здані рады:
«Здань, адкажы,
дзе рубяжы
шчаснага Эльдарада?»»

«Ёсць іншы свет:
у апрамет-
най ці ў раі дай сабе рады!

Мчы, вою, мчы,
каб дасягчы
любага Эльдарада!»

Пераклаў Андрэй Хадановіч

Эль – да радасці

(Lines on Ale)

Пена і бурштыну ззянне –
Шклянку асушу я ўміг.
Весела мільгаюць здані,
Я не ў стане выгнаць іх.

Дзіўных духаў карагоды
Парушаюць мой спакой.
Сумаваць няма нагоды:
Сённяя эль цячэ ракой!

Пераклала Ганна Янкута

Для Энї
(For Annie)

О неба! Знікаюць
Хваробы сляды,
І боль, і пакуты
Сышлі назаўжды –
Жыцця ліхаманку
Здалеў назаўжды.

Скрухі няма.
Рук не чую і ног;
Што навечна я скуты,
Што падняцца не змог –
Не нагода для суму,
Бо нягоды я змог!

Спачыў бестурботна,
Каб выспацца ўсмак,
Спытаецца кожны:
«Ляжыць тут мярцвяк?»,
І зоры адкажуць:
«Напэўна мярцвяк».

І стогны, і жальбы,
І ўздыхі, і плач
Заціхлі, а з імі –

Гадзіннік няўдач,
Жахлівы стук сэрца,
Жахлівых няўдач.

Агіда, і немач,
І болю страла
Забыты, і знікла
Бяда, што пякла,
Жыцця ліхаманка,
Што сэрца пякла.

Жахліваю мукай
Быў змучаны тут,
Бо зведаў я смагу
У пекле пакут:
Праклятае жарсці
Агонь – мой прысуд,
Ды ў водах гаючых
Пазбыўся пакут.

У водах падземных,
Што ціха цяклі,
Крыніцы, што бегла
Ля самай зямлі,
Крыніцы ў пячоры
Амаль на зямлі.

Хай дурань не кажа,
Што змрок тут густы,
Што дом мой панылы,
Пакой мой пусты,
Што нельга, каб ложка
Заўчасна астыў, –
Ды класціся мусім
У ложка пусты.

Знявечаны дух мой
Прывабіла глуш,
Забыў я навечна
Пах зманлівых руж,
Забыў пра трывогі,
Пах міртаў і руж.

Цяпер у самоце
Мне песціць узгадкі
Пра боскі нектар
І пахкія браткі.
Я сню размарыны,
І руту, і браткі,
І пешчу я ў цемры
Цнатлівыя згадкі.

У шчасным спакоі
Узношу маленні
Да высокае праўды

І прыўкраснае Эні,
І спакой абяцаюць
Рукі мілае Эні.

Яна мне пяшчоту
Сваю аддае,
Засну я ў ласкавых
Абдоймах яе,
І шчасце прысніцца
Ў абдоймах яе.

У змроку застылым
Схавала мяне,
Маліла анёлаў:
«Хай гора міне!»
Прасіла Ўладарку:
«Хай зло праміне!»

Ляжу бестурботна,
Каб выспацца ўсмак
(З любоўю яе),
Нібыта мярцвяк,
Спачыў бесклапотна,
Каб выспацца ўсмак
(З каханай сваёй),
Нібыта мярцвяк.
Любы падарожны
Ускрыкне: «Мярцвяк!»

Ды шчасце палае
У сэрцы не меней,
Чым зоры ў нябёсах,
Бо побач ёсць Эні,
Мяне асвятляе
Каханая Эні,
І ў думках палае
Свято мае Эні.

Пераклала Ганна Янкута

Анабэль Лі
(Annabel Lee)

Можа й помніце вы: вельмі-вельмі даўно
Ў каралеўстве прыморскай зямлі
Мной каханая страсна дзяўчына жыла
З дзіўным іменем Анабэль Лі;
Мы кахалі й хацелі быць разам заўжды,
Толькі гэтым мы з ёй і жылі.

Быў я гэткам жа самым дзіцём, як яна,
Ў каралеўстве прыморскай зямлі,
І мацней за любога кахалі мы там –
Я і юная Анабэль Лі –
Серафімы – і тыя зайздросцілі нам
І каханню, якім мы жылі.

І таму з вышыні вельмі-вельмі даўно
Ў каралеўстве прыморскай зямлі
Неяк ноччу дыхнуў сцюжны вецер з-за хмар
На каханую Анабэль Лі;
Сваякі яе шэсцем хаўтурным прыйшлі
І яе ў мяне з рук узялі.
І схавалі у склеп, каб кахаць не маглі
Мы ніколі ў прыморскай зямлі.

І анёлы на небе не зведалі той
Асалоды, ў якой мы жылі, –
І таму з вышыні (тое знаюць усе
Ў каралеўстве прыморскай зямлі)
Неяк ноччу дыхнуў сцюжны вецер з-за хмар
І забіў маю Анабэль Лі.

Але ж людзі так моцна кахаць не маглі,
Хоць старэйшыя значна былі
І мудрэйшыя значна былі, –
Ні анёлы з бяскрайнасці райскіх далін,
Ані дэманьы з нетраў зямлі
Не маглі разлучыць мяне з Анабэль Лі,
З незабыўнаю Анабэль Лі.

І так ззяе ўгары месяц мне з той пары,
Каб я сніў маю Анабэль Лі;
І так зорка мігціць, каб не мог я забыць
Вочы любай мне Анабэль Лі;
І таму я ўначы тут ляжу на плячы
Самай юнай, каханай і пекнай з жанчын
Ў каралеўстве прыморскай зямлі –
Тут, у склепе прыморскай зямлі.

Пераклаў Алег Мінкін

Званы

(The Bells)

I

Чую бомаў чысты звон,
Срэбны звон!
Колькі радасці імклівай нам цяпер прарочыць ён!
Як звіняць званочкі звонка,
І смяюцца ў цішыні
Зоры тонка, тонка, тонка,
І ў нябёсах – зораў гронкі,
Крышталёвыя агні!
Мерных зыкаў пералівы –
Сагаў даўнія матывы
У іскрыстых перазвонах, што гучаць, нібыта сон,
Цераз край б'е ясны звон,
Наўздагон
Разаб'ецца – і смяецца дзёрзкі звон!

II

Чую я вясельны звон,
Свята звон!
Колькі светлае надзеі нам цяпер прарочыць ён!
Золата яго гучання

Адзначае ноч кахання!
І ўрачысты хваласпеў,
Шчасця поўны,
Палка ў гэты час гарэў
Для пяшчотнае галубкі, што сустрэў
Часам поўні!
Як звiняць усе званы,
Пра любоў пяюць яны,
І пра сны
Той вясны,
Што спазнаем мы адны,
Пра запал, што абудзіў
Найдзiвоснае між дзiў,
Гэты найзванчэйшы звон,
Залаты, зiхоткі сон,
Запаветны той палон,
У якім, бы верш, палае і спявае светлы звон!

III

Чую я набату звон,
Медны звон!
Колькі страху і трывогі ў сэрцы абуджае ён!
Як гучыць начны той жах
У спалоханых вушах!
Болей сіл няма маўчаць –
І званы крычаць, крычаць,

Звон раптоўны
Гучна просіць шкадавання ў полымя, што не згасае,
І стыхію суцішае, тую, што заўжды глухая,
Не сціхае, не сціхае,
Не сціхае звон адчаю,
Звон ірвецца, быццам звер,
Каб усіх падняць цяпер,
Перад тварам бледнай поўні.
Медны, медны, медны звон,
Вусціш абуджае ён,
Боль і гора!
Як званы крычаць і просяць,
Вецер іх адчай разносіць
І звініць прастора,
Каб паведаміць усім
Праз гудзенне,
Галашэнне,
Што гарым, гарым, гарым,
І гучыць, нібы праклён,
Бразгатанне –
Спадзяванне,
Што растане жах, як сон,
Як растане ў цішы ночы гэты звар’яцелы звон,
Медны звон,
Страшны звон, што займее ўрэшце плён
І спакойным будзе сон,
Шум і тлум тады суціхне, як суціхне гэты звон!

IV

Пахавальны чую звон,
Скрухі звон!
Колькі гэты стогн жалезны абуджае дум пра кон!
Пасяляе ў сэрцы страх
І гучыць ён у вушах,
Гэты звон злавесны, змрочны і глухі,
Плач і ўздых, што зноў і зноў
Вылятае са званоў,
За грахі
Кліча вернікаў маліцца,
Толькі чутны на званіцы
Смех сухі.
Гэта смех званічных зданяў,
Што залезлі на вярхі,
Шчасце, мары і каханне
Знеслі ў чорныя мяхі,
Ім не жыць і не памерці,
Бо не людзі і не чэрці –
Вупыры,
Вусцішныя званары,
І вупыр-кароль стары
Угары
Выбівае смерці звон!
Танчыць, радуецца ён:
Смерць гукае ён здавён,
І плыве журботны звон,

Мерных зыкаў пералівы –
Сагаў даўнія матывы,
Танчыць, весяліцца ён,
Б'ецца звон,
Мерных зыкаў пералівы –
Сагаў даўнія матывы,
І гудзе жалобна звон,
Звон, нібыта смерці сон,
І ідзе жалобны звон,
Мерных зыкаў пералівы,
Са званіцы той здавён,
Сагаў дзіўныя матывы
Прасякаюць зычны звон,
Што прарочыць хуткі скон,
Праганяе светлы сон,
І імчыцца наўздагон – і ў палон!
Вечны сон
Напрарочыць гэты крык і зык і звон!

Пераклала Ганна Янкута

ЗМЕСТ

Тамерлан. <i>Пераклад Лявона Баршчэўскага</i>	5
Песня. <i>Пераклад Ганны Янкуты</i>	15
Сон. <i>Пераклад Ганны Янкуты</i>	16
Духі мёртвых. <i>Пераклад Ганны Янкуты</i>	17
Шчаслівы дзень. <i>Пераклад Ганны Янкуты</i>	19
Самотны. <i>Пераклад Ганны Янкуты</i>	21
Да *** <i>Пераклад Ганны Янкуты</i>	22
Да*** <i>Пераклад Ганны Янкуты</i>	23
Раманс. <i>Пераклад Максіма Шчура</i>	24
Да навукі. <i>Пераклад Ганны Янкуты</i>	25
Калізей. <i>Пераклад Ганны Янкуты</i>	26
Серэнада. <i>Пераклад Ганны Янкуты</i>	28
Гімн. <i>Пераклад Ганны Янкуты</i>	30
Да Ф(рэнсіс) С(арджэнт) О(сгуд). <i>Пераклад</i> <i>Ганны Янкуты</i>	31
Вясельная балада. <i>Пераклад Ганны Янкуты</i>	32
Да Зантэ. <i>Пераклад Ганны Янкуты</i>	34
Закляты замак. <i>Пераклад Кацярыны Маціеўскай</i>	35
Цішыня. <i>Пераклад Ганны Янкуты</i>	38
Чарвяк-пераможца. <i>Пераклад Ганны Янкуты</i>	39
Лінор. <i>Пераклад Ганны Янкуты</i>	41
Да Ф*** <i>Пераклад Ганны Янкуты</i>	43
Юлалі. <i>Пераклад Ганны Янкуты</i>	44
Крумкач. <i>Пераклад Андрэя Хадановіча</i>	45

<i>Улялюм. Пераклад Кацярыны Маціеўскай</i>	50
<i>Сон у сне. Пераклад Ганны Янкуты</i>	55
<i>Эльдарада. Пераклад Андрэя Хадановіча</i>	57
<i>Эль – да радасці. Пераклад Ганны Янкуты</i>	59
<i>Для Эні. Пераклад Ганны Янкуты</i>	60
<i>Анабэль Лі. Пераклад Алега Мінкіна</i>	65
<i>Званы. Пераклад Ганны Янкуты</i>	67

По, Эдгар
П76 Выбраныя вершы / Эдгар Алан По; пер. з англ. —
Мінск : Выдавец Зміцер Колас, 2017. — 76 с. (Паэты
планеты).

ISBN 978-985-7164-31-8.

Эдгар Алан По (1809–1849) – амерыканскі празаік, паэт, эсэіст, вынаходнік дэтэктыўнай навелы, заснавальнік жанру жахаў, крытык і адна з вядучых постацяў амерыканскага рамантызму. У зборніку прадстаўлены пераклады, якія раней друкаваліся ў зборніку «Маска Чырвонае Смерці», а таксама вершы, што ў паэтычную частку зборніка не ўвайшлі. Пераклад верша «Вясельная балада» друкуецца ўпершыню.

Адрасуецца шырокаму колу чытачоў.

УДК 821.111-1

ББК 84(7США)-5